

Samarskaya E. Ju. Features and specific of musical vaudeville art

In the article an author specifies a concept musical vaudeville art, does the analysis of problems and prospects of professional preparation of future crooner, formings of his creative trade. A research problem lights up with reference to the simultaneous forming for the students of professional and common to all mankind qualities.

Key words: musical and variety art, singer, solo, dramatic behavior, teacher of popular music.

Стаття надійшла до редакції 30.08.2012 р.

Прийнято до друку 31.08.2012 р.

УДК 378.011.3:620 – 057.21

О. Я. Сердюкова

**НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У МАГІСТРАНТІВ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

У реформуванні економіки України вирішальну роль відіграють інтелектуальні ресурси суспільства. Тому в останній час прискорились темпи модернізації системи вищої освіти України з метою досягнення нею відповідності перспективам розвитку країни.

Вирішення завдання підвищення професіоналізму майбутніх фахівців вимагає постійного пошуку ефективних шляхів удосконалення діяльності освітніх систем. Концептуальною основою вищої професійної освіти сьогодні визначено компетентнісний підхід, що призвело до перегляду цілей вищої освіти. Підготовка компетентного фахівця передбачає більш широке застосування у навчанні активних методів, пошук нових форм організації та технологій залучення студентів у дослідницьку і проектну діяльність, зміну форм і методів контролю результатів навчання. Проте темпи і зміст реалізованих новацій не відповідають об'єктивним потребам професійної підготовки майбутніх фахівців.

Важливою ланкою вітчизняної системи вищої освіти є професійна освіта, що готує «кадри кадрів» [2, с. 5]. Сучасний інженер-педагог повинен не тільки володіти системою професійних знань, умінь і навичок, а й бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити, гнучко адаптуватися у мінливих умовах, професійно самовдосконалюватися, тобто демонструвати високий рівень компетентності; вибудовувати свою професійну діяльність, виходячи з усвідомлення відповідальності за прийняті рішення.

Разом з тим, педагогічна компетентність майбутніх викладачів дисциплін інженерно-технологічного спрямування для роботи у вищій школі у процесі навчання студентів інженерно-педагогічних спеціальностей за ОКР «бакалавр» системно не формується, що істотно ускладнює її розвиток на визначальному етапі підготовки фахівця у магістратурі. Представники закладів вищої професійної освіти зазначають, що з року в рік спостерігається певне коло проблем та ускладнень у роботі практикантів та молодих викладачів, що пов'язане з недостатнім розвитком їх педагогічної компетентності.

Тому визначення шляхів та створення умов, що сприяють особистісній зацікавленості майбутнього інженера-педагога у розвитку його педагогічної компетентності є сьогодні нагальним завданням, оскільки вони спрямовують самореалізацію молодого викладача та забезпечують успішність вирішення завдань його педагогічної діяльності.

Метою статті є визначення напрямків розвитку педагогічної компетентності магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей, що сприятиме підвищенню ефективності освітнього процесу та якості підготовки майбутніх викладачів вищої школи.

У теорії професійної освіти проблема формування компетентності була розкрита в соціальному, організаційному та педагогічному аспектах. Це знайшло відображення у працях І. Ісаєва, Н. Кузьміної, В. Ледньова, В. Сластьоніна та інших науковців.

Теоретичні аспекти інженерно-педагогічної діяльності були сформульовані С. Батишевим, Е. Зеєром, Н. Кузьміною, А. Марковою, М. Махмутовим, О. Маленко, А. Сейтешевим, В. Шадриковим. Різномічні проблеми, пов'язані з інженерно-педагогічною діяльністю, розглядають І. Бендера, Н. Брюханова, С. Гура, С. Демченко, І. Каньковський, О. Коваленко, В. Лобунець, О. Макаренко, Н. Ничкало, Л. Тархан, Е. Тен, О. Щербак та ін.

Проте накопичений педагогікою професійної освіти значний теоретичний матеріал та практичний досвід не є достатнім для задоволення потреби системи вищої професійної освіти у викладачі з високим рівнем педагогічної компетентності. Зокрема, недостатньо розроблені науково-методичні засади формування педагогічної компетентності майбутнього інженера-педагога як викладача спеціальних дисциплін у закладах вищої професійної освіти III – IV рівнів акредитації. Тому вважаємо необхідним зосередити увагу на розвитку педагогічної компетентності майбутнього викладача спеціальних дисциплін у процесі його підготовки у магістратурі.

Професія інженера-педагога, як зазначає В. Безрукова, належить до складної групи виняткових професій, які функціонують одночасно у двох різномірних схемах: «людина – людина», «людина – техніка» та їхніх

модифікаціях [1, с. 156]. Магістрант – майбутній інженер-педагог отримує складну інтегровану техніко-технологічну та педагогічну освіту.

Взагалі студенти інженерно-педагогічних спеціальностей проходять кілька етапів професіоналізації. При набутті ОКР «бакалавр» вони отримують можливість працювати майстром виробничого навчання. Навчання у магістратурі дозволяє випускникові працювати у закладах професійної освіти III – IV рівнів акредитації. Утім, спеціальну педагогічну підготовку для цього студент може здобути лише протягом досить обмеженого у часі терміну навчання у магістратурі.

Отже, магістранти інженерно-педагогічних спеціальностей у традиційній системі підготовки не мають умов для свідомого й глибоко мотивованого педагогічного вибору, не отримують достатніх знань про зміст педагогічної діяльності у професійних навчальних закладах III – IV рівнів акредитації, не встигають правильно оцінити свої особистісні та педагогічні можливості для самореалізації у педагогічній діяльності. Зазначене ускладнює процес розвитку педагогічної компетентності майбутнього інженера-педагога.

Дослідники зазначають, що сутність педагогічної компетентності інженера-педагога виявляється у наявності розвинутих професійних мотивів, стійкої системи ціннісних орієнтацій, цілісних професійно-предметних знань, досвіду розв'язання оперативних завдань освітньої діяльності, готовності та прагненні до самовдосконалення. Зважаючи на те, що феномен компетентності виявляється саме у діяльності й завдяки діяльності, саморозвитку, самоосвіті (що особливо важливо для педагога) здобуваються нові знання, досвід, можливість розв'язувати різноманітні завдання у предметній сфері, формується та виявляється ставлення фахівця до навколишнього оточення, власне до самої діяльності, нами визначено структуру педагогічної компетентності інженера-педагога як сукупності мотиваційно-ціннісного, когнітивного, комунікативного та рефлексивного компонентів [3, с. 63].

Підкреслимо також, що наявні моделі розвитку компетентності інженера-педагога є переважно емпіричними, орієнтованими на рівень педагогічної компетентності сьогоденного викладача, у той час як вимоги до його компетентності постійно підвищуються.

Аналіз навчальних планів і програм підготовки магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей дозволив виявити обмеженість їх можливостей щодо розвитку педагогічної компетентності як цілісного феномену, а саме:

– у наявних програмах підготовки не робиться наголос на формуванні педагогічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів як викладачів вищої школи, не забезпечується формування мотивації педагогічного вибору, опанування особистісно-орієнтованих педагогічних технологій, що в цілому не спрямовує навчальний процес на розвиток

мотиваційно-ціннісного та рефлексивного компонентів педагогічної компетентності;

– у програмах не враховуються ідивідуально-психологічні особливості магістрантів, рівень їх професійної підготовки та досвід професійної діяльності, що ускладнює розвиток когнітивного компоненту педагогічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів;

– навчальні плани не оптимізовано з позиції формування психолого-педагогічних умінь майбутніх викладачів протягом проходження науково-педагогічної практики, що не дає можливості повною мірою реалізувати потенціал цієї практики для всебічного розвитку педагогічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів;

– наявність у планах підготовки магістрів дисципліни «Методика викладання спеціальних дисциплін за профілем підготовки», як такої, що формує цілісне психолого-педагогічне знання майбутнього інженера-педагога як викладача спеціальних дисциплін, є недостатньою для розвитку когнітивного компоненту їх педагогічної компетентності.

Указані недоліки у підготовці магістрів інженерно-педагогічних спеціальностей є наслідком низки проблем, пов'язаних з:

– відсутністю необхідних апробованих методик й технологій підготовки майбутніх викладачів закладів вищої професійної освіти з урахуванням специфіки технологічної складової освіти;

– недостатністю інформаційного забезпечення навчального процесу, що гальмує запровадження інновацій у професійну освіту;

– нерозробленістю галузевих стандартів для наявних профілів підготовки за напрямом «Професійна освіта» для ОКР «магістр».

Зокрема, багато дослідників підкреслюють, що останнім часом значною частиною студентів втрачена мотивація навчання. Так, Н. Яцура, досліджуючи проблеми професійно-педагогічної компетентності педагога системи професійної освіти, доходить висновку, що саме мотивація є головною умовою становлення педагогічної компетентності інженера-педагога, оскільки мотив забезпечує регуляцію його поведінки, виражає потреби, спрямованість на педагогічну діяльність, стимулює до її якісного здійснення [4, с. 9].

Крім того, екстенсивні форми викладання, що переважають сьогодні у підготовці магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей, перевантаженість позаконтекстною, суто теоретичною інформацією не тільки формалізує реалізацію освітніх програм підготовки майбутніх фахівців, а й, що важливо, не спрямовує майбутніх фахівців до педагогічної праці.

Тому важливим, на нашу думку, є розвиток у магістрантів когнітивного компоненту педагогічної компетентності. Когнітивний компонент педагогічної компетентності являє собою сукупність науково-теоретичних знань про професійну діяльність взагалі й роль її змістовних характеристик зокрема. Рівень розвитку когнітивного компоненту

педагогічної компетентності майбутнього фахівця визначається повнотою, глибиною, системністю професійно-педагогічних знань.

Високий рівень сформованості когнітивного компоненту педагогічної компетентності майбутнього інженера-педагога визначає можливість в процесі професійної діяльності вибудувати алгоритм розвитку фахівця, спрямовує магістрантів на усвідомлення змісту та мети роботи в галузі професійної діяльності; сприяє адекватній самооцінці своєї професійної підготовленості; усвідомленню власних ресурсів для досягнення високого рівня компетентності; визначає вміння оцінювати значущість результатів роботи.

Сформованість когнітивного компоненту педагогічної компетентності майбутнього інженера-педагога передбачає безперервний рух особистості від одного знання до іншого, більш повне засвоєння сутності педагогічної діяльності. Розвиток когнітивного компоненту педагогічної компетентності дозволяє майбутньому фахівцю визначити власну позицію до свого професійного шляху, знайти сенс в ньому, гармонійно реалізувати себе в різних функціях діяльності. Останнє безпосередньо впливає й на розвиток рефлексивного компоненту педагогічної компетентності.

Проаналізувавши наявний науковий доробок з питань підготовки фахівців інженерно-педагогічних спеціальностей для професійної освіти, спираючись на власний досвід підготовки магістрантів харчового профілю, ми можемо визначити умови розв'язання завдань розвитку педагогічної компетентності у магістрантів, а саме:

– запровадження моніторингу педагогічної компетентності магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей;

– упровадження у навчальний процес навчально-педагогічної практики та створення її методичного супроводу;

– широке використання у навчальному процесі інформаційних технологій з метою забезпечення інформаційної підтримки обраних форм і методів розвитку педагогічної компетентності магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей;

– методична підтримка проектування магістрантами інженерно-педагогічних спеціальностей індивідуальних траєкторій розвитку педагогічної компетентності;

– забезпечення варіативності змісту і форм розвитку педагогічної компетентності, які визначаються індивідуальними особливостями магістрантів;

– розробка й упровадження у навчальний процес спецкурсу «Педагогічна компетентність інженера-педагога», як однієї з форм, що сприятиме розвитку інтересу магістрантів до інженерно-педагогічної діяльності, усвідомленню її особливостей, формуванню цілісного образу майбутньої професійної діяльності на сучасному етапі розвитку суспільства, активізації особистісно-професійного самопізнання.

При реалізації зазначених умов важливо пам'ятати, що науково-педагогічний склад, який здійснює підготовку магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей, повинен володіти та застосовувати у навчальному процесі систему дидактичних методів та засобів, що забезпечують привабливість педагогічної діяльності інженера-педагога, позитивне ставлення до професії, розвиток пізнавальних інтересів до оволодіння нею. Це, перш за все, активні методи навчання, пошукові та творчі завдання з поступовим ускладненням їхнього змісту, збагачена система традиційних форм аудиторної роботи студентів (лекції-бесіди, лекції-екскурсії тощо). Останні сприяють ефективному формуванню мотивації до навчання та створенню доброзичливої, емоційно насиченої атмосфери спілкування магістрантів та викладачів, переходу викладача до позиції консультанта, помічника. Це, в свою чергу, активізує у магістрантів внутрішні мотиви навчально-пізнавальної діяльності, сприяє їх соціалізації в умовах майбутнього професійного середовища, усвідомленню концепції «Я – майбутній інженер-педагог».

Отже, модернізація вищої освіти висуває нові вимоги до рівня педагогічної компетентності інженерів-педагогів, які повинні вміти розробляти компетентнісно-орієнтовані освітні програми, володіти сучасними освітніми технологіями, використовувати у педагогічній діяльності сучасні процедури оцінювання знань, забезпечувати підготовку фахівців з урахуванням міжнародних критеріїв якості освіти.

Тому очевидно є необхідність наукового та практичного вирішення проблеми розвитку педагогічної компетентності магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей. У зв'язку з цим, нагальною потребою є визначення стратегії розвитку педагогічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів протягом підготовки у магістратурі. Ґрунтуючись на наукових дослідженнях, практичному досвіді підготовки магістрантів інженерно-педагогічного профілю, а також з урахуванням таких принципів розвитку педагогічної компетентності магістрантів, як єдність навчання і розвитку особистості, формування нових освітніх потреб, активність, безперервність та наступність, модульність та варіативність, диференціація та індивідуалізації навчання, актуалізації його результатів, нами зроблено наступні висновки.

Ефективному розвитку педагогічної компетентності магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей сприятимуть: стимулювання внутрішніх мотиваційних механізмів професійно-особистісного розвитку, інтеграція змісту психолого-педагогічної і технологічної освіти у процесі дослідно-педагогічної практики, акцентування ціннісно-змістовних аспектів професійно-педагогічної діяльності, запровадження у процес підготовки магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей відповідних спецкурсів і практикумів.

Напрямами наших подальших пошуків щодо розглянутої проблеми передбачено дослідження специфіки розвитку педагогічної

компетентності інженерів-педагогів харчового профілю; розробка програми та змісту спецкурсу «Педагогічна компетентність інженера-педагога», що, на нашу думку, сприятиме розвитку інтересу магістрантів до професії інженера-педагога, формуванню у них цілісного образу майбутньої професійної діяльності на сучасному етапі розвитку суспільства, активізації особистісно-професійного самопізнання.

Список використаної літератури

- 1. Безрукова В. С.** Педагогика. Проективная педагогика : учеб. пособие для инж.-пед. ин-тов и индустриально-пед. техникумов / В. С. Безрукова. – Екатеринбург : Изд-во «Деловая книга», 1996. – 344 с.
- 2. Коваленко О. Е.** Теоретичні засади професійної педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів в контексті приєднання України до Болонського процесу : монографія / Коваленко О. Е., Брюханова Н. О., Мельниченко О. О. – Х. : УПА, 2007. – 162 с.
- 3. Сердюкова О. Я.** Формування педагогічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів у навчальному процесі вищого навчального закладу : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Олена Яківна Сердюкова. – Луганськ, 2011. – 281 с.
- 4. Яцура Н. Г.** Становление профессионально-педагогической компетентности преподавателя технического колледжа : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Н. Г. Яцура. – Иркутск, 2006. – 22 с.

Сердюкова О. Я. Напрямки розвитку педагогічної компетентності в магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей

Статтю присвячено вирішенню актуального завдання розвитку педагогічної компетентності магістрантів інженерно-педагогічних спеціальностей. Визначено педагогічні та організаційні напрямки розвитку педагогічної компетентності інженерів-педагогів у період професійної підготовки в магістратурі; проаналізовано можливості забезпечення перспективного розвитку педагогічної компетентності майбутніх фахівців.

Ключові слова: інженер-педагог, педагогічна компетентність, професійна підготовка.

Сердюкова Е. Я. Направления развития педагогической компетентности в магистрантов инженерно-педагогических специальностей

Статья посвящена решению актуальной задачи развития педагогической компетентности магистрантов инженерно-педагогических специальностей. Определены педагогические и организационные направления развития педагогической компетентности инженеров-педагогов в период профессиональной подготовки в магистратуре;

проанализированы возможности обеспечения перспективного развития педагогической компетентности будущих специалистов.

Ключевые слова: инженер-педагог, педагогическая компетентность, профессиональная подготовка.

Serdyukova O. Ya. Directions of development of pedagogical competence of graduates of engineering professions

The article is devoted to solving of actual problems of development of pedagogical competence of graduate of engineering professions. Identified pedagogical and organizational direction of pedagogical competence of engineering teachers, during the training in magistracy, analyzed the possibilities of providing of long-term development of pedagogical competence of future professionals.

Key words: engineering teacher, pedagogical competence, professional training.

Стаття надійшла до редакції 05.08.2012 р.

Прийнято до друку 31.08.2012 р.

УДК 37.013.42

О. Д. Царьов

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ У ВНЗ МВС УКРАЇНИ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Від сумлінного виконання працівниками правоохоронних органів своїх функціональних обов'язків залежить не тільки спокій у державі, робота її основних законодавчих та виконавчих інститутів, але й почуття безпеки та впевненості в завтрашньому дні кожного громадянина цієї держави. Правоохоронну діяльність реалізує людина, яка характеризується особистісними якостями та властивостями, наявністю професійних знань, умінь та навичок. Працівник правоохоронних органів – це, насамперед, суб'єкт діяльності, її виконавець та творець [2]. Виходячи з цього, соціально-педагогічний аналіз професійного самовизначення діяльності працівників правоохоронних органів виступає актуальним напрямком наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічною основою вивчення проблеми професійного самовизначення є роботи Б. Ананьєва, А. Леонтьєва, С. Рубінштейна.

У зарубіжній літературі процес професійного самовизначення особистості представлений як оптимальна відповідність індивідуальних